ถอดประเด็นหลากมิติ จาก “อุบัติภัยโรงงานสารเคมีระเบิด”

ต่อ จากฉบับที่แล้ว

ผศ.ดร.ณัฏฐ์ ลีละวัฒน์
คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
กลุ่มวิจัยระบบสารสนเทศการจัดการภัยพิบัติ
และความเสี่ยง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
http://natt.leelawat.com

ในด้านการจัดการนั้น คุณกฤษฎา ประเสริฐสุโข ได้นำเสนอถึงเรื่องการจัดการทั้งหมดนั้นควรที่จะถูกแบ่งออกเป็น 3 ส่วนคือการจัดการก่อน ระหว่าง และหลังเกิดเหตุ การประเมินความเสี่ยงต่าง ๆ เหล่านี้นั้นถือเป็นสิ่งที่ต้องให้ความสำคัญ จึงจะสามารถออกแบบการจัดการ และดูแลได้ หลักการจัดการหลังเกิดภัยนั้นคือ Incident Command System (ICS) ที่จะต้องมีการประเมินสถานการณ์ที่เกิดขึ้นที่จะได้มีการวางแผนร่วมกันที่เหมาะสม

ส่วนของการจัดการทั้งระหว่างเกิดภัย และหลังเกิดภัยเพื่อป้องกันผลกระทบต่อประชาชน และสิ่งแวดล้อมนั้น เนื่องจากเมื่อสารดังกล่าวถูกเผาไหม้แล้ว ภายในอากาศนั้นจะมีทั้งฝุ่น PM 2.5 ที่จะเกิดขึ้น รวมไปถึงก๊าซที่ระเหยออกมาจากสารนั้น ที่จะยังอยู่ในอากาศทั่วบริเวณ และสามารถที่จะปนเปื้อนได้ในสิ่งแวดล้อมทั้งหมด ดังนั้น อาจารย์ ดร.กัลยา จึงได้มีการแนะนำถึงการจัดทำ “Risk Characterization” ภายในบริเวณพื้นที่เสี่ยงของสถานการณ์เพื่อที่จะมีการจัดการความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นได้ทั้งก่อน ระหว่าง และหลังเกิดภัยเพื่อวางแผนในการจัดทำงานได้ และความคิดเห็นเกี่ยวกับวิศวกรรมสิ่งแวดล้อมนั้น ศาสตราจารย์ ดร.พิสุทธิ์

เพียรมนกุล ก็ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่สารพิษจะก่อให้เกิดอันตรายกับบุคคล โดยขึ้นอยู่กับปัจจัย 3 ส่วน คือ (1) ความเข้มข้น (2) ระยะเวลาที่สัมผัส และ (3) สุขภาพของผู้รับ ดังนั้นประชาชนในพื้นที่ โดยเฉพาะผู้ที่อยู่ในรัศมี 5 กิโลเมตร นั้นจำเป็นที่จะต้องเฝ้าระวังการดำเนินชีวิตในช่วงแรกที่จะกลับเข้ามายังพื้นที่ อีกทั้งยังได้มีการเสนอให้มีการจัดทำ “Data Modelling” ที่ควรจะได้รับการสนับสนุนในด้านการตรวจจับก๊าซต่าง ๆ ที่ควรจะเพิ่มเข้ามาเพื่อการจัดการต่อไปในอนาคต

ในส่วนของการดูแลสวัสดิภาพของนักดับเพลิง อาสาสมัครหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่ได้มีการสัมผัสสารนั้นโดยตรงนั้น ศาสตราจารย์ ดร.นพ.พรชัย สิทธิศรัณย์กุล ได้นำเสนอการแบ่งบุคคลที่เกี่ยวข้องเป็น 2 กลุ่ม คือ “Occupational Exposure” เช่น

ผังเมืองที่กฎหมายผังเมืองที่มีเพื่อรักษาความสมดุลของสาธารณะนั้น การบังคับใช้กฎหมายนั้นสิ่งปลูกสร้างจะสามารถอยู่ต่อไปได้ถ้าหากไม่ขัดแย้งต่อสาระสำคัญของเมือง (ตาม พรบ.ผังเมือง พ.ศ. 2562) แต่ในการที่จะดำเนินการเพื่อจัดการตามกฎหมายได้ จำเป็นที่จะต้องอาศัยทั้งกลไกความร่วมมือ และความเข้าใจจากหลากหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการบังคับใช้กฎหมายที่สมบูรณ์ในอนาคต

บทสรุป

เพราะการจัดการเป็นศาสตร์ที่จำเป็นต้องมีการผสมผสานองค์ความรู้จากหลากหลายสาขา การมองอุบัติภัยในครั้งนี้ก็เช่นกัน จำเป็นที่เราจะต้องทราบ และรู้ในมิติที่หลากหลาย หากท่านผู้อ่านมีความสนใจอยากทราบรายละเอียดก็สามารถชมคลิปการเสวนาย้อนหลังได้ทาง https://www.facebook.com/watch/live/?v=4161050187348971 นะครับ

ผู้เขียนขอขอบคุณศาสตราจารย์ ดร.จักรพันธ์ สุทธิรัตน์ รองอธิการบดี ด้านการวิจัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้จุดประกายในการจัดงานเสวนาครั้งนี้ ขอขอบคุณความช่วยเหลือ และสนับสนุนในด้านต่าง ๆ จาก ศาสตราจารย์ ดร.ธีรยุทธ์ วิไลวัลย์ ผู้อำนวยการศูนย์ความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสิ่งแวดล้อม จุฬาฯ (ศปอส.), อาจารย์ ดร.กัลยา สุนทรวงศ์สกุล รองผู้อำนวยการหลักสูตรสหสาขาวิชาการจัดการความเสี่ยงและภัยพิบัติ (RDM) จุฬาฯ, ดร.ปัณฑิตา ตันวัฒนะ อาจารย์ประจำหลักสูตร RDM จุฬาฯ, ทีมงานเบื้องหน้า และเบื้องหลังจากหลักสูตร RDM และ ศปอส. ที่ทำให้งานเสวนาครั้งนี้เกิดขึ้นได้ รวมทั้งขอขอบคุณ คุณกชกร ครุฑพงษ์ นิสิตระดับปริญญาโท หลักสูตร RDM จุฬาฯ ที่ช่วยรวบรวมสรุปประเด็นการเสวนาฯ ในครั้งนี้ครับ

อ้างอิง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2564, กรกฎาคม). *มุมมองหลากมิติจากนักวิชาการจุฬาฯ เรื่อง "อุบัติภัย โรงงานสารเคมีระเบิด"*. สืบค้น กรกฎาคม 2564 จาก https://www.chula.ac.th/news/48534

หลักสูตรสหสาขาวิชาการจัดการความเสี่ยงและภัยพิบัติ. (2564, 6 กรกฎาคม). *งานเสวนาออนไลน์ เรื่อง "มองทุกมิติกับอุบัติภัยโรงงานสารเคมีระเบิด"*. สืบค้น กรกฎาคม 2564 จาก https://www.facebook.com/watchlive/?v=4161050187348971

นักดับเพลิง, นักกู้ภัย, กู้ชีพ, บุคลากรทางการแพทย์ ที่ต้องมีการประเมินความเสี่ยง และเข้าไปเกี่ยวข้องกับสถานการณ์ก่อนเป็นชุดแรก ซึ่งควรที่จะได้รับการเยียวยา และเงินทดแทนตามกฎหมายของการทดแทน และส่วนที่สองคือการสัมผัสจากสิ่งแวดล้อม "Environmental Exposure" คือประชาชนที่อยู่ใกล้เคียงพื้นที่ หลังจากการประเมินความเสี่ยงแล้ว คือ การเฝ้าระวังผู้ที่รับสัมผัสตามความเสี่ยงอย่างเหมาะสมตามหลักวิชาการต่อไป อีกทั้งยังได้กล่าวถึง พ.ร.บ.ควบคุมโรคจากการประกอบอาชีพ และโรคจากสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2562 ที่มีการประกาศโรคที่เกิดจาก PM 2.5 ไว้แล้ว

ในด้านการจัดการในระดับของระบบการจัดการ ดร.พิจิตต รัตตกุล ได้กล่าวถึงประสิทธิภาพในการเตรียมการรับมือภัยพิบัติ การประเมินความเสี่ยงในทุกรูปแบบ ไม่ใช่เพียงในพื้นที่ที่เสี่ยงเกิดเหตุเพลิงไหม้ แต่ในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงภัยพิบัติต่าง ๆ นั้นควรได้รับการประเมิน และกำหนดให้เป็นพื้นที่เสี่ยงอย่างเหมาะสม อันจะนำไปสู่การทำแผนให้กับชุมชน และการเสนอการจัดการผ่านรหัสของ UN Code เพื่อที่จะได้มีความเข้าใจถึงการรับมือต่อไปทั้งในด้านการจัดการของภาครัฐ และการตระหนักถึงความอันตรายของสารดังกล่าวของประชาชนทุกคน เช่นเดียวกันกับแนวคิดทางด้านวิศวกรรมเคมี โดย รองศาสตราจารย์ ดร.ธราธร มงคลศรี ที่ว่าประเทศไทยนั้นยังขาดฐานข้อมูลของความเสี่ยงภายในประเทศเพื่อจะจัดการไม่ให้ภัยเกิดขึ้น หรือเกิดซ้ำได้ต่อไป

ประเด็นที่เป็นหลักใหญ่ในเรื่องนี้ และได้รับความสนใจเป็นอย่างยิ่งคือมิติด้านผังเมือง โดย รองศาสตราจารย์ ดร.พนิต ภู่จินดา ก็ได้มีการอธิบายถึงสาเหตุที่โรงงานที่เกิดเหตุนั้นตั้งอยู่ใกล้พื้นที่ชุมชน เนื่องมาจากโรงงานดังกล่าวนั้นได้มีการก่อตั้งก่อนการประกาศกฎหมายผังเมืองในพื้นที่จังหวัดสมุทรปราการ การเข้ามาของชุมชนโดยรอบนั้นเข้ามาทีหลัง แต่ในหลักการของการจัดทำ